

Olumlu Çocukluk Yaşantılarının Ruh Sağlığı ile Olan Etkileşimi Üzerine Yapılan Araştırmaların Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Studies on the Relationship Between Positive Childhood Experiences and Mental Health Outcomes

Öznur Bayar¹

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur

ÖZ

Amaç: Olumlu Çocukluk Yaşantıları (OÇY) kavramı, 2018 yılında tanıtılmasının ardından yeni bir alan olarak ortaya çıkmış ve araştırma yayınlarında hızlı bir büyüme göstermiştir. Bu çalışmanın amacı, 2025 yılının başlarına kadar OÇY'nin gelişmekte olan araştırma alanını sistematik olarak haritalamak, temel araştırma eğilimlerini belirlemek ve gelecekteki araştırma yönelimlerini şekillendirmek için alanın gelişimine kapsamlı bir bakış sağlamaktır.

Yöntem: Web of Science (WoS) veri kaynağı kullanılarak 208 araştırma elde edilmiştir. Yayın ve atıf eğilimleri, araştırma alanları ve disiplinleri, temel araştırma kümeleri, en etkili araştırmacılar ve işbirliği ağları WoS'un analitik araçları ve VOSviewer kullanılarak analiz edilmiş ve görselleştirilmiştir.

Bulgular: Sonuçlar, 2020'den itibaren ani bir artış olduğunu ve tüm yayınların %87'sinin o zamandan beri yayımlandığını ortaya koymuştur. Bu araştırma alanı başta psikiyatri (%21,64), aile çalışmaları (%19,71) ve sosyal hizmet (%19,71) olmak üzere birçok disiplini kapsamaktadır. Anahtar kelimelerden yedi farklı araştırma kümesi ortaya çıkmıştır: Travma ve Zorluk Ölçümü, Risk Faktörleri ve Maruz Kalma, Olumlu Gelişimsel Sonuçlar, Bağlamsal ve Epidemiyolojik Faktörler, Psikolojik İşlevsellik, Korumacı Mekanizmalar ve Gelişim, ve Müdahaleler ve Destek Sistemleri. Zamansal analiz üç gelişim evresini belirlemiştir: erken evre (2020 öncesi), orta evre (2020-2022) ve güncel evre (2022-günümüz). Uluslararası işbirliği ağı analizi, Kuzey Amerika, Avrupa ve Asya-Pasifik'teki farklı işbirliği modelleriyle birlikte Amerika Birleşik Devletleri'ni merkezi araştırma merkezi olarak konumlandırmıştır.

Sonuç: Bu çalışma OÇY araştırmalarının gelişim sürecini ortaya koyarak alandaki bütüncül yaklaşımların önemini vurgulamış ve önleme ile müdahale çalışmalarında önemli bir araştırma boşluğu olduğunu göstermiştir.

Anahtar sözcükler: Olumlu çocukluk yaşantıları, olumsuz çocukluk yaşantıları, haritalama, ruh sağlığı, bibliyometrik analiz

ABSTRACT

Objective: Positive Childhood Experiences (PCEs) emerged as a new field following the introduction of the concept in 2018 and have demonstrated rapid growth in research publications. The purpose of this study is to systematically map the emerging research landscape of PCEs through early 2025, identify key research trends, and provide a comprehensive overview of the field's development to guide future research directions.

Method: Using Web of Science (WoS) as the data source, 208 studies were retrieved. Publication and citation trends, research areas and disciplines, main research clusters, the most influential researchers, and collaboration networks were analyzed and visualized using WoS analytics and VOSviewer.

Results: Findings revealed sudden growth beginning in 2020, with 87% of all publications appearing since then. The field spans multiple disciplines, primarily psychiatry (21.64%), family studies (19.71%), and social work (19.71%). Seven distinct research clusters emerged from keywords: Trauma and Adversity Measurement, Risk Factors and Exposure, Positive Developmental Outcomes, Contextual and Epidemiological Factors, Psychological Functioning, Protective Mechanisms and Development, and Interventions and Support Systems. Temporal analysis identified three developmental phases: early phase (pre-2020), intermediate phase (2020-2022), and recent phase (2022-present). International collaboration network analysis positioned the United States as the central research hub, with distinct collaboration patterns across North America, Europe, and Asia-Pacific.

Conclusion: This study revealed the developmental trajectory of PCEs research, highlighting the importance of integrated approaches in the field and demonstrating a significant research gap in prevention and intervention studies.

Keywords: Positive childhood experiences, adverse childhood experiences, mapping, mental health, bibliometric analysis

Giriş

Çocukluk deneyimleri, yaşam döngüsü boyunca gelişimsel süreçleri etkilemektedir. Felitti ve arkadaşları (1998) tarafından yürütülen Olumsuz Çocukluk Deneyimleri (OÇD) araştırmasından bu yana, OÇD'nin psikolojik sağlık ve iyilik hali üzerindeki bozucu etkilerinin kapsamlı biçimde ortaya konmasının yanı sıra, olumlu çocukluk yaşantılarının (OÇY) psikolojik sağlamlığı geliştirme ve olumlu sonuçları desteklemedeki kritik önemi de giderek daha fazla ön plana çıkmaktadır (Ungar ve Liebenberg 2011, Masten 2014, Merrick ve ark. 2019, Yule ve ark.

2019).

OÇY'ler, çocukluk deneyimlerinin çocuk gelişimini nasıl şekillendirdiğini anlamaya yönelik kapsamlı bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. Madalyonun bir yüzünde, OÇD'ler çocukluk çağı istismarı ve de ebeveynin hapis cezası alması, aile içi şiddete tanıklık etme, ebeveyn boşanması, aile üyelerinin ruh sağlığı problemleri yaşaması ve toplumsal ve kolektif şiddetin varlığı gibi diğer olumsuz yaşantıları kapsamaktadır (Felitti ve ark. 1998, WHO 2018). Madalyonun diğer yüzünde ise OÇY'ler yalnızca olumsuzlukların bulunmaması değil; aksine gelişime aktif katkı sağlayan özgün güçler olarak tanımlanmaktadır. OÇY'ler, öz-düzenleme gibi bireysel becerileri ve bakım verenler ile diğer yetişkinlerle destekleyici ilişkiler kurabilmeyi içeren kişilerarası kaynakları kapsayan faydalı, destekleyici ve besleyici erken yaşam deneyimlerini içermektedir (Narayan ve ark. 2018, Çiçek ve Çeri 2021, Bayar ve Doğan 2024). Evde güvende hissetme, akranlarla bağ kurma, aidiyet hissi geliştirme ve yeni beceriler edinme fırsatlarına sahip olma da OÇY'ler arasında değerlendirilmektedir (Narayan ve ark. 2018, 2023).

Araştırmalar, OÇY'lerin sağlıklı gelişimi destekleme ve psikolojik sağlık oluşturmada evrensel bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer bir ifadeyle, bu faydalı deneyimler hem OÇD maruziyetinden bağımsız olarak gelişimsel süreçleri destekleyen faktörler hem de OÇD'lerin olumsuz etkilerini azaltan koruyucu faktörler olarak işlev görmektedir (Hou ve ark. 2022). Güncel araştırmalar, OÇY'lerin daha iyi ruh sağlığı ve düşük psikopatolojik belirti düzeyleri ile ilişkili olduğunu (Powers ve ark. 2009, Bethell ve ark. 2019, Crouch ve ark. 2024) ve aynı zamanda yüksek psikolojik sağlık ile gelişmiş psikolojik ve sosyal işlevselliği artırıcı rol oynamaktadır (Crandall ve ark. 2019).

Ciddi zorluklar karşısında gerçekleşen olumlu uyum süreci olarak kavramsallaştırılan psikolojik sağlık alanındaki araştırmalar (Smith ve ark. 2008), psikolojik sağlık çıktılarının biyolojik ve psikolojik düzeylerden sosyal ve kültürel düzeylere uzanan çoklu sistemler arasındaki karmaşık etkileşimlerden kaynaklandığını giderek daha net biçimde kabul etmektedir (Masten 2014, Cicchetti ve Toth 2016). Bu kuramsal çerçevede, OÇY'ler aile ilişkilerinin mikrosisteminden toplumsal ve kültürel bağlamların makrosistemine kadar uzanan farklı ekolojik düzeylerde etkili olan kritik faktörler olarak değerlendirilebilir (Masten 2014). Bu olumlu deneyimlerin, olumlu ya da olumsuz gelişimsel sonuçlara nasıl katkıda bulunduğunu anlayabilmek, olumlu gelişimi desteklemeye ve olumsuzlukların etkilerini azaltmaya yönelik evrensel önleme ve müdahale programları geliştirme açısından önemli bilgiler vermektedir.

Alan yazında OÇY'lerin etkilerini ve sonuçlarını araştıran çeşitli derleme ve meta-analiz çalışmaları tespit edilmiştir (Leung ve ark. 2022, Han ve ark. 2023, Bayar ve Doğan 2024, Cunha ve ark. 2024, Raghunathan ve ark. 2024, Kallapiran ve ark. 2025, Sousa ve ark. 2025). Ancak, artan araştırmalar ve bu sebeple yapılan derleme çalışmaları olmasına rağmen, OÇY araştırmaları henüz sistematik olarak haritalandırılmamıştır.

Bibliyometrik analiz, kavramsal çerçeveleri tanımlayabilmesi ve disiplinler arası bilgi transferini ortaya çıkarabilmesi nedeniyle bu araştırma alanı için özellikle değerlidir (van Eck ve Waltman 2010, Ellegaard ve Wallin 2015). Bu yaklaşım, OÇY araştırmaları için özellikle uygundur çünkü bu alanın kapsadığı farklı disiplinler (psikoloji, halk sağlığı, sosyal hizmet, tıp) arasındaki işbirliği ağlarını aydınlatmakta, değişen araştırma önceliklerinin zamansal analizini sağlamakta ve kanıta dayalı müdahalelere yönelik ilerlemeyi hızlandırabilecek kavramsal kümeleri tanımlamaktadır. Geleneksel derlemelerden farklı olarak, bibliyometrik haritalama alanın entelektüel yapısının nicel ve görsel bir temsili sunmaktadır (Cobo ve ark. 2011). Bibliyometrik analizler, bir alandaki temel araştırma konularını, bu konuların birbirleriyle nasıl bağlantılı olduğunu ve araştırmanın zaman içinde nasıl geliştiğini ortaya çıkarmak için titiz bir yol sağlayan haritalama ve kümeleme tekniklerini kullanmaktadır (van Eck ve Waltman 2010). Bu tür bir analiz, öne çıkan araştırmacıları, etkili yayınları ve gelişmekte olan eğilimleri tanımlamanın yanı sıra gelecekteki araştırmalar için boşlukları ve fırsatları belirlemeye yardımcı olmaktadır (Pritchard 1969, Donthu ve ark. 2021). Bu çalışma özelinde, OÇY araştırmalarının haritalandırılması, bilim insanlarının kapsamlı bir genel bakış elde etmelerini, alan yazındaki araştırma boşluklarını tanımlamalarını, yeni araştırma eğilimlerini anlamalarını ve bu alana katkılarını stratejik olarak konumlandırmalarını sağlayabilir. Mevcut çalışma, aşağıdaki araştırma sorularını (AS) yanıtlayarak son dönem araştırmalarının kapsamlı bir genel görünümünü sunmayı amaçlamaktadır:

AS1: OÇY araştırmalarında ve bunların ruh sağlığı sonuçlarında yayın ve atıf eğilimleri nelerdir?

AS2: Çalışmalarda kullanılan başlıca araştırma alanları ve disiplinler nelerdir?

AS3: Bu araştırma alanına yön veren temel araştırma/kavram kümeleri nelerdir?

AS4: En etkili araştırmacılar kimlerdir ve bu alanda hangi iş birliği ağları mevcuttur?

AS5: Alanın gelişim aşamaları nelerdir ve gelişmekte olan eğilimler ile gelecek yönelimler nelerdir?

Yöntem

Veri Kaynağı, Arama Terimleri ve Verilerin Elde Edilmesi

Bu çalışma, kamuya açık alanda bulunan daha önce yayınlanmış araştırmaların bibliyometrik analizini içerdiğinden, etik kurul onayı gerektirmemektedir. Bu araştırmada hiçbir insan denek, kişisel veri veya yayınlanmamış materyal kullanılmamıştır. Bu çalışmada, araştırmacıların ilgili alan yazının kapsamlı bir değerlendirmesini yapmalarını sağlayan bibliyometrik analiz tekniği benimsenmiştir (Pritchard 1969). Bu çalışma için veri kaynağı olarak Clarivate Analytics'in Web of Science (WoS) veri tabanı seçilmiştir. WoS, hem geniş disiplinler arası kapsama sahip olması hem de bibliyometrik analiz için önde gelen bir araştırma aracı olması nedeniyle en önemli veri tabanlarından biri olarak kabul edilmektedir (Cobo ark. 2011, Li ve ark. 2018).

Mevcut çalışmada, çocukluk yaşantıları ve ruh sağlığı sonuçları üzerine hakemli dergilerde sıklıkla kullanılan anahtar kelimeler temel alınarak arama terimleri geliştirilmiştir. Anahtar kelime seçim süreci, alandaki öncü makalelerin ön incelenmesi ve ilgili terminolojinin kapsamlı şekilde ele alınmasını sağlamak amacıyla iki uzmandan görüş alınması ile şekillendirilmiştir. Arama stratejisinde iki tamamlayıcı anahtar kelime kategorisi benimsenmiştir. İlk kategoride "yararlı çocukluk yaşantıları," "olumlu çocukluk yaşantıları," "koruyucu faktörler," "çocukluk psikolojik sağlamlığı," "olumlu ebeveynlik" ve "çocuk merkezilik" gibi olumlu yaşantılarla ilgili terimler yer almıştır. İkinci kategoride ise "ruh sağlığı," "psikolojik sağlamlık," "yetişkin sağlığı," "refah," "psikolojik sıkıntı," "depresyon," "kaygı," "travma" ve "kuşaklararası aktarım" dahil olmak üzere ruh sağlığı ile ilgili sonuçlara dair terimler kapsamıştır. Bu yaklaşımla, OÇY ve sonuçları arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmaların kapsamlı şekilde ele alınması sağlanmıştır. Orijinal arama terimlerinin tamamı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Web of Science'taki arama terimleri

"benevolent childhood experience*" OR "positive childhood experience*" OR "protective childhood factor*" OR "counter-ACEs" OR "childhood protective factor*" OR "nurturing childhood" OR "supportive childhood environment*") AND Topic Search (TS) = ("mental health" OR "well-being" OR "wellbeing" OR "resilience" OR "resilien*" OR "psycholog* adjust*" OR "life satisfaction" OR "depress*" OR "anxi*" OR "stress" OR "trauma" OR "coping" OR "adult function*" OR "adult outcome*" OR "development*" OR "protective factor*" OR "health outcome*" OR "quality of life" OR "thriving" OR "flourishing")

Arama, belirlenen terimlerin konu alanında taranması şeklinde gerçekleştirilmiştir; bu sayede söz konusu terimler başlık, özet ve/veya anahtar kelimelerde yer aldığında tespit edilmiştir. Arama Mart 2025'te yapılmış, başlangıçtan 2025 yılının başlarına kadar olan dönemi kapsamış ve İngilizce yayınlarla sınırlandırılmıştır. Bu arama stratejisi tüm yayın türlerini içeren 249 yayın ile sonuçlanmıştır. Toplam 41 çalışma şu kriterlere dayanarak çıkarılmıştır: erken görünümde olması (f= 23), açık yayıncı davetli derleme (f= 1), editöryal materyal (f= 4), toplantı özeti (f= 2), mektup (f= 2), bildiri makalesi (f= 2) ve kitap bölümü (f= 1). Bu bibliyometrik derlemenin kapsamına uygun olarak toplam 208 araştırma ve derleme makalesi çalışmaya dahil edilmiştir. 208 kayıt WoS arayüzünden Excel'e aktarılmıştır. Tüm yayınlar için yazar isimleri, başlık, yayın kaynağı, yayın yılı, atıf sayıları, özet, anahtar kelimeler ve WoS kategorileri dahil olmak üzere bibliyografik bilgiler dışa aktarılmıştır.

Veri Analizi ve Görselleştirme

Etkili yazarları, iş birlikleri ve araştırma alanlarını analiz etmek ve görselleştirmek için VOS (Benzerliklerin Görselleştirmesi) tekniği kullanılmıştır (van Eck ve ark. 2010, Waltman ve ark. 2010). VOSviewer yazılımı (sürüm 1.6.16), bibliyometrik verilerin haritalanması ve kümelenmesini sağlamış, ilgili konular renk kodlu kümeler halinde gruplandırılmıştır (van Eck ve Waltman 2010). Bu yaklaşım, OÇY araştırmalarının genel yapısını ve ilgili kavramları tanımlamayı sağlamıştır. WoS analizi öncü araştırmacılar, ülkeler, iş birlikleri, dergiler, yayın yılları ve araştırma kategorileri hakkında bilgi sağlamıştır. WoS analizlerine ek olarak, yazarlar, ülkeler, ortak atıflar ve terimler arasındaki ilişkileri analiz etmek için VOSviewer kullanılmıştır. Yazılım, anahtar kelime birlikte görülme ağlarının görselleştirilmesini kolaylaştırarak alanın kavramsal yapısını ortaya çıkarmıştır. Farklı araştırma kümelerini tanımlamak için hem yazar anahtar kelimelerinden hem de KeyWords Plus'tan 87 anahtar kelime (minimum 5 kez kullanılma eşiği ile) analiz edilmiştir. Anahtar kelimelerin zamansal analizi, temel kavramları geliştirmekte olan araştırma yönelimlerinden ayırt etmeye yardımcı olmuştur.

Bulgular

AS1: OÇY ve bunların ruh sağlığı sonuçlarını inceleyen yayın ve atıf eğilimleri nelerdir?

Analiz sonuçları, yaklaşık üç on yıla yayılan OÇY ve ruh sağlığı sonuçları üzerine 208 yayın olduğunu ortaya çıkarmıştır. Alan kendine özgü bir gelişim seyri izlemektedir: 1997'de ortaya çıktıktan sonra, 2015'e kadar seyrek

yayınlarla (2004, 2007, 2011, 2014 ve 2015'te tek makaleler) büyük ölçüde hareketsiz kalmıştır. Araştırma yayınları 2017'den sonra dramatik şekilde artmış, 2020'de başlayan ve hızla artan bir büyüme ile sürmüştür. En üretken yıllar 2024 (61 yayın, %29,33), 2023 (37 yayın, %17,79) ve 2022 (35 yayın, %16,83) olmuştur. Özellikle, tüm araştırmaların %87,01'inin 2020'den beri yayımlanmış olması, OÇY araştırmalarının gelişmekte olan bir alan olduğunu doğrulamaktadır (Tablo 2). Bu hızlı artış, psikolojinin eksiklik odaklı modellerden, zorluklara rağmen olumlu gelişimi destekleyen faktörleri inceleyen güç temelli yaklaşımlara doğru olan değişimi ile uyum göstermektedir.

Tablo 2. Olumlu çocukluk yaşantıları ve ruh sağlığı sonuçları üzerine yayınların dağılımı

Yayın Yılı	Yayın Sayısı	% of 208
2025 (Mart'a dek)	12	5.769
2024	61	29.327
2023	37	17.788
2022	35	16.827
2021	24	11.538
2020	18	8.654
2019	8	3.846
2018	3	1.442
2017	3	1.442
2016	1	0.481
2015	1	0.481
2014	1	0.481
2011	1	0.481
2007	1	0.481
2004	1	0.481
1997	1	0.481

Not: 2025 yılındaki araştırmalar yalnızca yılın ilk çeyreğini kapsamaktadır.

Atıf modellerinin analizi, alan içerisinde son derece etkili olan birkaç çalışmayı ön plana çıkarmıştır. Kayıtlardaki en çok atıf alan yayınlar Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Olumlu çocukluk yaşantıları araştırmalarında en çok atıf alan yayınlar

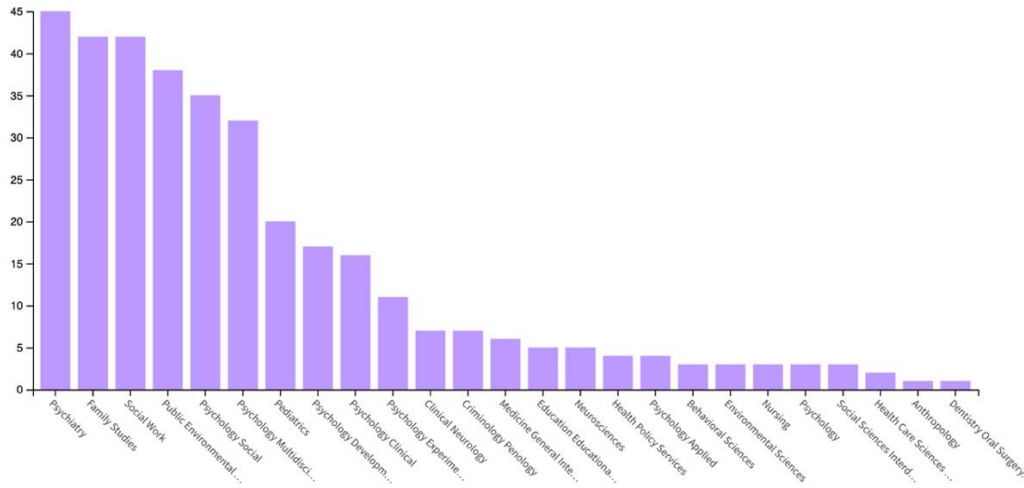
Sıra	Yazarlar (Yıl)	Başlık	Dergi	Temel Katkı
1	Bethell ve ark. (2019)	Positive Childhood Experiences and Adult Mental and Relational Health in a Statewide Sample: Associations Across Adverse Childhood Experiences Levels	JAMA Pediatrics	OÇY ve yetişkin ruh sağlığı arasında bağımsız bir ilişki kurmuştur
2	Narayan ve ark. (2018)	Positive childhood experiences predict less psychopathology and stress in pregnant women with childhood adversity: A pilot study of the benevolent childhood experiences (BCEs) scale	Development and Psychopathology	Yararlı Çocukluk Yaşantıları Ölçeği'ni Olumsuz Çocukluk Deneyimleri kontrol listesinin karşıtı olarak tanıtmıştır
3	Crandall ve ark. (2019)	ACEs and counter-ACEs: How positive and negative childhood experiences influence adult health	Child Abuse and Neglect	OÇY'nin olumsuz çocukluk deneyimleri ve yetişkinlerin sağlığı ile ilgili sonuçları ile ilişkisinde telafi edici rolünü ortaya koymuştur
4	Merrick ve ark. (2019)	Benevolent Childhood Experiences (BCEs) in Homeless Parents: A validation and replication study	Journal of Family Psychology	Yararlı Çocukluk Yaşantıları Ölçeği'nin (YÇY) geçerliğini belirli bir popülasyonda test etmiştir
5	Baglivio ve Wolff (2021)	Positive Childhood Experiences (PCE): Cumulative resiliency in the face of adverse childhood experiences	Youth Violence and Juvenile Justice	OÇY'nin, OÇD çocuk suçluluğu sonuçları üzerindeki etkilerini azaltma potansiyelini göstermiştir

AS2: Çalışmalarda temsil edilen başlıca araştırma alanları ve disiplinler nelerdir?

WoS kategorilerinin analizi, OÇY araştırmalarının psikolojik ve sosyal bilimler alanlarında güçlü şekilde temsil edilmekle birlikte, çoklu disiplinlere yayıldığını ortaya çıkarmıştır. Baskın araştırma alanları Psikiyatri (45 yayın, %21,64), Aile Çalışmaları (41 yayın, %19,71), Sosyal Hizmet (41 yayın, %19,71), Halk Sağlığı Çevre ve İş Sağlığı (37 yayın, %17,79) ve Sosyal Psikoloji (35 yayın, %16,83) olmuştur. Diğer önemli araştırma alanları arasında

Multidisipliner Psikoloji (32 yayın, %15,39), Pediatri (20 yayın, %9,62) ve Gelişim Psikolojisi (17 yayın, %8,17) yer almıştır.

Bu dağılım, alanın ruh sağlığı, aile dinamikleri, sosyal refah, halk sağlığı ve gelişim psikolojisini birbirine bağlayan disiplinler arası doğasını vurgulamaktadır. Yayınların çoğu Sosyal Bilimler Atıf Endeksi (SSCI) (%71,15) ve Bilim Atıf Endeksi Genişletilmiş (SCIE) (%33,17) te yer almış, daha az sayıda yayın Gelişmekte Olan Kaynaklar Atıf Endeksi (ESCI) (%15,87) ve Sanat ve Beşerî Bilimler Atıf Endeksi'nde (AHCI) (%0,48) görülmüştür.

Şekil 1. Olumlu çocukluk yaşantıları çalışmalarında araştırma alanlarının ve disiplinlerin dağılımı

AS3: OÇY araştırma alanına yön veren temel araştırma kümeleri nelerdir?

VOSviewer analizi, OÇY araştırmalarının kavramsal görünümünü haritalayan yedi farklı araştırma kümesi ortaya çıkarmıştır (Şekil 2). Şekil 2'deki ağ görselleştirmesi, OÇY alan yazınındaki birbirine bağlı araştırma kümelerini göstermektedir. Düğümlerin büyüklüğü terim sıklığını, bağlantılar ise birlikte görülme durumlarını göstermektedir. Kümelerle ilgili tüm öğeler Tablo 4'de listelenmiştir.

Tablo 4. Kümelerle ilgili tüm öğeler

Küme 1 (19 madde): Adverse, adverse childhood experiences (ACEs), childhood adversity, childhood experiences, delinquency, disorders, experiences, inventory, mothers, posttraumatic-stress-disorder, pregnancy, psychological distress, psychometric properties, PTSD, trauma, trauma exposure, validity, violence, women.
Küme 2 (14 madde): Abuse, adversity, behaviors, childhood, consequences, depressive symptoms, developmental psychopathology, exposure, household dysfunction, life, maltreatment, risk, victimization, youth.
Küme 3 (13 madde): Adverse childhood experiences, children, competence, context, family, flourishing, health, outcomes, positive childhood experiences, school, symptoms, well-being, young adults.
Küme 4 (11 madde): Adolescents, associations, covid-19, families, impact, mental health, prevalence, scale, socioeconomic-status, substance use, United-States
Küme 5 (10 madde): Adolescence, anxiety, behavior, benevolent childhood experiences, depression, framework, psychopathology, self-esteem, trajectories, validation.
Küme 6 (9 madde): ACEs, adults, attachment, BCEs, child development, disorder, intergenerational transmission, protective factors, resilience.
Küme 7 (6 madde): Association, care, intervention, mental health, social support, stress.

Analiz sonucu aşağıdaki kümeler tespit edilmiştir:

Küme 1 (kırmızı): Travmanın ve Zorlu Yaşantıların Ölçümü- Şeklin sol alt kısmında yer alan bu küme, "travma sonrası stres bozukluğu (TSSB)," "anneler," "çocukluktaki zorluklar," "suçluluk," "psikometrik özellikler" ve "geçerlik" gibi terimleri içererek travmaların ölçülmesi ve zorlu yaşantılara odaklanmaktadır. Bu kümedeki araştırmalar, ölçüm geçerliliği ve travmanın kuşaklar arası etkilerini incelemektedir. Hamilelik ve kadın odaklı terimlerin varlığı, Narayan ve arkadaşlarının (2018) OÇY araştırmalarındaki öncü çalışmasından kaynaklanmaktadır.

Küme 2 (yeşil): Risk Faktörleri ve Maruz Kalma- Merkezin solunda konumlanan bu küme, "olumsuz çocukluk deneyimleri," "risk," "maruz kalma," "sonuçlar" ve "gençlik" gibi anahtar kelimeler aracılığıyla gelişimsel risk faktörlerine odaklanmaktadır. Bu kümedeki çalışmalar, olumsuz yaşantıların gelişimsel süreçleri nasıl

etkilediğini araştırmaktadır.

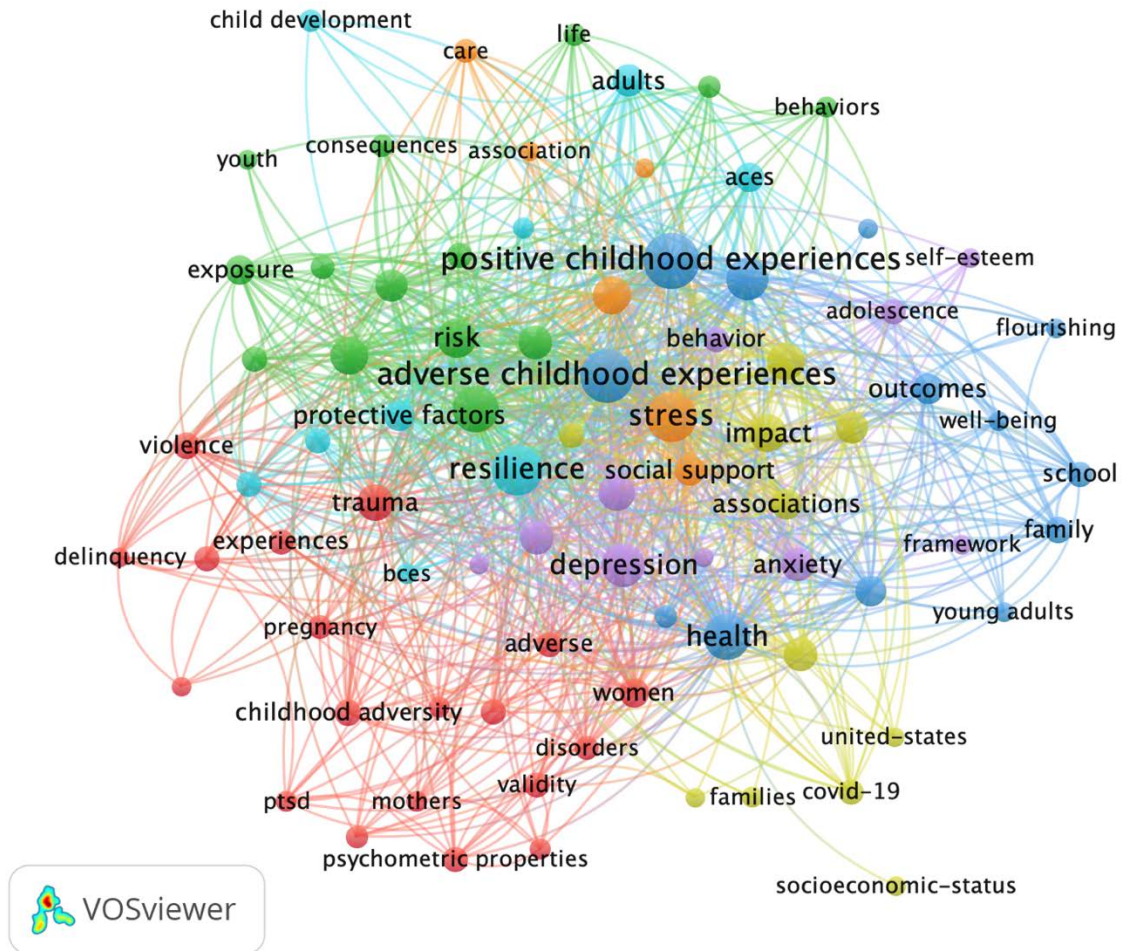
Küme 3 (koyu mavi): Olumlu Gelişimsel Sonuçlar- Şeklin sağ tarafına yayılan bu küme, "olumlu çocukluk yaşantıları," "gelişme," "refah," "okul," "aile" ve "sonuçlar" gibi terimleri içermektedir. Araştırmalar güç temelli yaklaşımlar kullanarak olumlu gelişim yollarını desteklemeyi amaçlamaktadır.

Küme 4 (sarı): Bağlamsal ve Epidemiyolojik Faktörler- Şeklin sağ alt kısmında görülen bu küme, "etki," "Amerika Birleşik Devletleri," "aileler," "COVID-19" ve "sosyoekonomik durum" gibi terimler aracılığıyla daha geniş bağlamsal değerlendirmeleri temsil etmektedir. Bu kümedeki çalışmalar, sosyal ve çevresel bağlamların OÇY'nin etkisi üzerinde nasıl bir rol oynadığını incelemektedir.

Küme 5 (mor): Psikolojik İşlevsellik- Şeklin sağ merkezinde yer alan bu küme, "depresyon," "kaygı," "davranış," "öz saygı" ve "ergenlik" gibi terimler aracılığıyla ruh sağlığı özelliklerini kapsamaktadır. Bu kümedeki araştırmalar, OÇY'nin psikopatolojik belirtiler ve davranışsal sorunlar bağlamındaki rolünü incelemektedir.

Küme 6 (açık mavi): Koruyucu Mekanizmalar ve Gelişim- Üst kısma yayılan bu küme, "OÇDler" "YÇY'ler," "psikolojik sağlamlık," "koruyucu faktörler," "çocuk gelişimi" ve "yetişkinler" terimlerini içermektedir. Bu kümedeki çalışmalar, olumsuz ve olumlu yaşantıların gelişimsel süreçler boyunca nasıl etkileşim kurduğunu incelemektedir.

Küme 7 (turuncu): Müdahaleler ve Destek Sistemleri- Üst merkezde yer alan bu küme, "bakım," "ilişki," "sosyal destek" ve "stres" gibi terimler aracılığıyla destekleyici müdahaleleri temsil etmektedir. Bu kümedeki araştırmalar, destekleyici ilişkilerin ve OÇY ile ilgili müdahalelerin psikolojik sağlamlığı nasıl destekleyebileceğini araştırmaktadır.

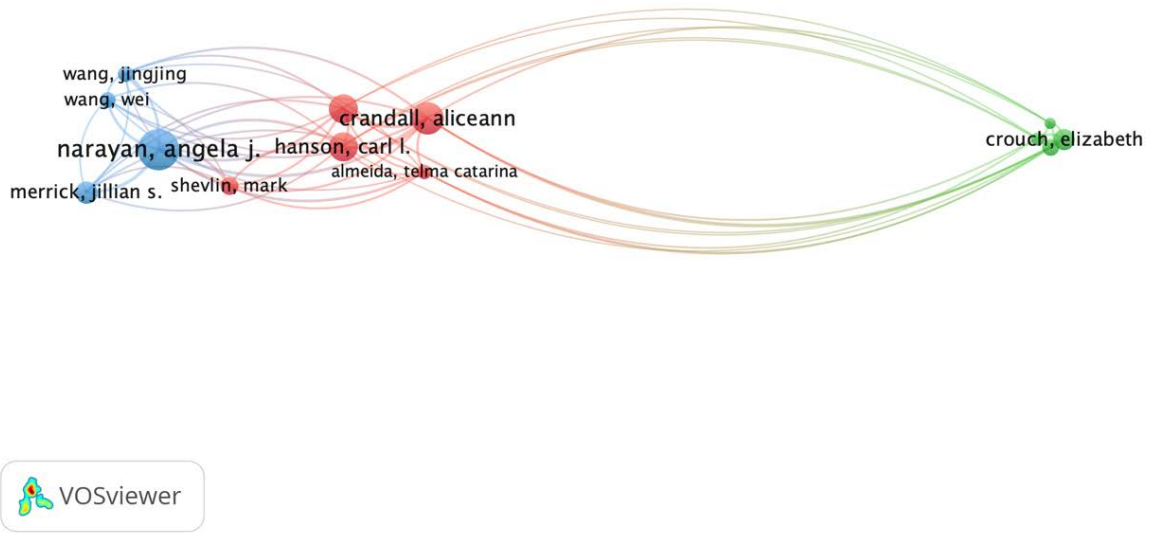

Şekil 2. Olumlu çocukluk yaşantıları araştırmalarının yedi tematik küme gösteren anahtar kelime birlikte görölme ağının görselleştirilmesi

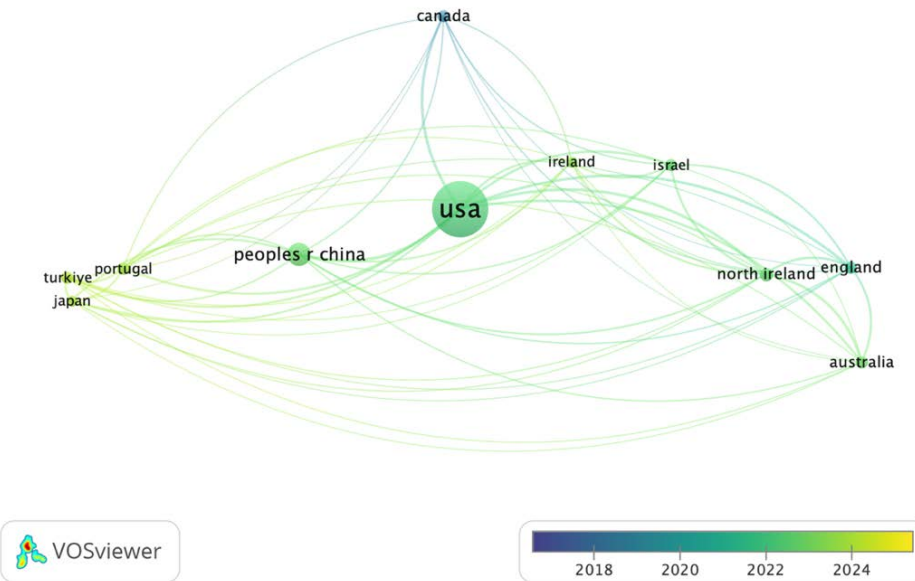
AS4: En etkili araştırmacılar kimlerdir ve bu alanda hangi iş birliği ağları mevcuttur?

Analiz sonucunda, OÇY alanında öncü çalışmalar yürütmüş kilit araştırmacılar tanımlanmıştır. En çok yayın yapan akademisyenler Elizabeth Crouch ve Angela J. Narayan (her biri 13 yayın, %6,25) olmuş, bunu Alice Ann Crandall (10 yayın, %4,81) takip etmiştir. Diğer önemli katkı sağlayanlar arasında Elizabeth Radcliff (dokuz yayın, %4,33) ve her biri beş yayına sahip birkaç araştırmacı (%2,40) yer almıştır: Mark Shevlin, Carl L. Hanson, Jillian S. Merrick, Brianna M. Magnusson, Telma Catarina Almeida ve Pei-Yin Hung.

Kilit yazarların bibliyografik eşleşme ağı VOSviewer kullanılarak görselleştirilmiştir (Şekil 3). Üç farklı akademik iş birliği grubu tespit edilmiştir. Küme 1 (kırmızı) Narayan, Hanson, Crandall ve Shevlin'i kapsamaktadır—Yararlı Çocukluk Yaşantıları (YÇY) ölçeği özelinde olmak üzere OÇY alanında temel değerlendirme araçlarını oluşturan öncü akademisyenlerdir. Küme 2 (yeşil) Radcliff, Crouch ve Brown'dan oluşmakta olup halk sağlığı uygulamaları ve OÇY araştırmalarının toplum düzeyindeki etkilerine odaklanan bir araştırma grubu oluşturmaktadır. Küme 3 (mavi) ise Wang'ı kültürlerarası bakış açılarını temsil eden bağımsız bir araştırmacı olarak konumlandırmaktadır. Almeida, temel ölçüm ekibi ile diğer araştırma grupları arasında bağlantı kuran araştırmacı rolü üstlenmektedir.

Şekil 3. Olumlu çocukluk yaşantıları araştırmalarında kilit yazarların bibliyografik eşleştirme ağı

Şekil 4. Olumlu çocukluk yaşantıları araştırmalarında yıllara göre uluslararası iş birliği ağı

Not. Yukarıdaki şekil OÇY araştırmalarındaki uluslararası araştırma iş birliği modellerini göstermektedir. Düğüm boyutu ortalama yayın sayısını temsil etmektedir. Bağlantı çizgileri ülkeler arasındaki işbirlikçi ilişkileri gösterirken, renkler iş birliklerinin zaman çizelgesini belirtmektedir (2018 civarındaki erken iş birlikleri için koyu mavi, 2023-2024'teki daha güncel iş birliklerinin için sarı/yeşil).

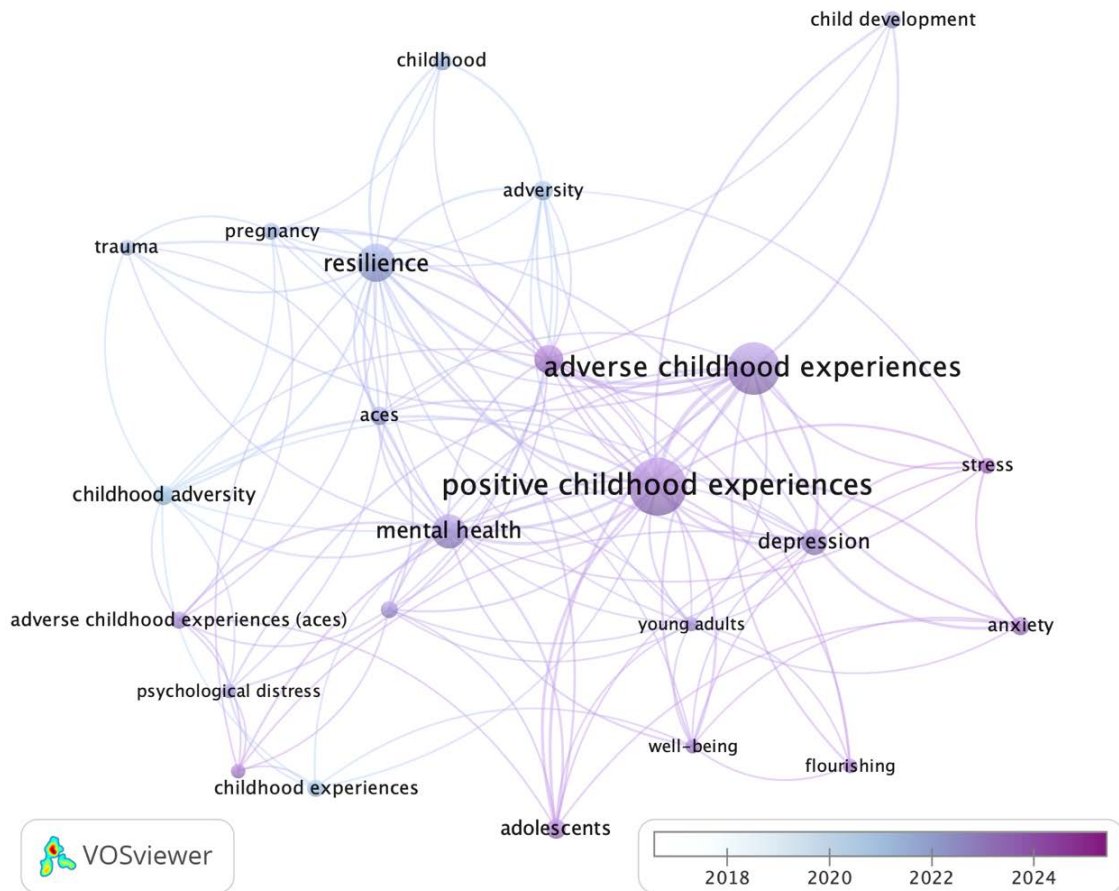
OÇY araştırmalarındaki uluslararası iş birliği ağı (2018-2024), merkezi konumu ve dikkat çeken büyüklükteki düğüm ile Amerika Birleşik Devletleri'ni temel araştırma merkezi olarak göstermektedir. Söz konusu ağ birkaç belirgin iş birliği modeline işaret etmektedir. İlk olarak, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada arasında güçlü Kuzey Amerika bağlantıları bulunmaktadır. İkinci olarak, İngiltere, İrlanda ve Kuzey İrlanda'dan oluşan bir Avrupa araştırma grubu hem kendi aralarında hem de Amerika Birleşik Devletleri ile bağlantılıdır. Üçüncü olarak, Avustralya, Çin ve Japonya'yı birbirine bağlayan bir Asya-Pasifik ağı vardır. Son olarak, İsrail, Türkiye ve Portekiz gibi Orta Doğu ve Güney Avrupa ülkeleri ile yeni araştırma ortaklıkları gelişmektedir. Ağdaki farklı renkler, bu ortaklıkların altı yıllık dönem içinde ne zaman kurulduğunu göstermekte olup, her renk farklı zamanlarda oluşan bağlantıları temsil etmektedir. Bu görselleştirme, OÇY araştırmalarının dünya çapında nasıl yayıldığını açıkça ortaya koymakta; hem uzun süreli işbirlikleri hem de son dönemde gelişen yeni uluslararası ortaklıkları vurgulamaktadır.

AS5: Alan nasıl gelişmiştir ve hangi gelişmekte olan eğilimler ile gelecek yönelimler tespit edilebilir?

Alanın evrimi, 2018'den 2024'e OÇY literatüründeki araştırma anahtar kelimelerinin zamansal değişimi aracılığıyla incelenmiştir. Sonuçlar Şekil 5'te görselleştirilmiştir. Şekil 5'in incelenmesi sonucu, alanın farklı gelişimsel evreleri tanımlanmıştır. Bu evreler Erken evre, Orta evre ve Güncel evre olarak adlandırılmıştır.

OÇY Araştırmalarının Erken Evresi (2020 öncesi)

Bu evre, yapının kavramsal temelini temsil etmektedir. Açık renkli düğümler, alanın teorik çerçevesini kuran temel kavramları temsil etmektedir. Erken araştırmalar, ölçek geliştirme ve geçerliği, aile bağamları ve temel kavramsal yapıları belirlemeye odaklanmıştır. Özellikle, "hamilelik" gibi terimler sol üst çeyrekte görülmekte olup anne bağlamı ve kuşaklararası etkilere yönelik ilgiyi göstermektedir. Bu durum, çocuklukta zorlu yaşantıları olan hamile kadınlarda OÇY'yi inceleyen Narayan ve arkadaşlarının (2018) çalışması ile uyumludur.

Şekil 5. Olumlu çocukluk yaşantıları araştırmalarının anahtar kelimelerinin zamansal evrimi (2018-2024).

Not. Şekil, OÇY araştırmalarının 2018'den 2024'e kavramsal evrimini göstermektedir. Düğüm boyutları terim sıklığını, renk ise ortalama yayın yılını temsil etmektedir. Açık mor/mavi renk erken çalışmaları; koyu mor renk güncel araştırmaları temsil etmektedir.

OÇY Araştırmalarının Orta Evresi (2020-2022)

Bu evre, alanın çeşitli disiplinlere doğru genişlediğini gösteren orta tonlu düğümlerle tanımlanmaktadır. Bu evrede araştırmacılar, OÇY'yi gelişimsel psikopatoloji, ruh sağlığı ve travma çalışmalarında yerleşik kuramsal çerçevelerle ilişkilendirmişlerdir. "Psikolojik sağlamlık," "ruh sağlığı" ve "ACE'ler (OÇD)" gibi anahtar kelimeler önem kazanmış; klinik uygulamalara ve sağlıklı gelişimde OÇY ile OÇD arasındaki etkileşimlere artan vurguyu yansıtmıştır.

OÇY Araştırmalarının Güncel Evresi (2022-günümüz)

Bu dönemde, en koyu mor düğümler alanın belirli bağlamlar ve mekanizmalara yönelik güncel odağını temsil etmektedir. Son çalışmalar gelişimsel dönemleri ("ergenler" ve "genç yetişkinler"), belirli sonuçları ("kaygı", "depresyon" ve "stres") ve olumlu sonuçları ("refah", "gelişme") araştırmaktadır. Şekil 5'te görüldüğü gibi, "olumlu çocukluk yaşantıları" ve "olumsuz çocukluk yaşantıları" araştırma anahtar kelimeleri arasında merkezi bir konuma sahiptir.

Tartışma

Bu çalışmada, 1997'den 2025 yılının başlarına kadar Olumlu Çocukluk Yaşantıları (OÇY) ve ruh sağlığı sonuçları konusunda 208 yayın analiz edilmiştir. Bibliyometrik analiz bu alanda çarpıcı bir gelişim ortaya koymuş; araştırma sayısının 2017'den sonra hızla arttığını ve 2020'de ivme kazandığını göstermiştir. Dikkat çekici şekilde, tüm araştırmaların %87,01'i 2020'den bu yana yayımlanmıştır; bu durum OÇY araştırmalarının gelişim biliminin ön saflarında yer alan yeni bir alan olduğunu doğrulamaktadır (Narayan ve ark. 2018, Bethell ve ark. 2019, Crandall ve ark. 2019). Alanın hızlı gelişimi potansiyel zorlukları da beraberinde getirmektedir. Birbiriyle ilişkili ancak farklı ifadelerle adlandırılan kavramlar (OÇD'ler, OÇY'ler, karşıt-OÇD'ler, koruyucu faktörler, destekleyici faktörler) dikkatli bir bütünleştirme yapılmadığı takdirde kavramsal karmaşa yaratabilmektedir. Yakın dönemde yapılan bir meta-analiz çalışması da zorluklar karşısındaki koruyucu faktörlerin kafa karıştırıcı şekilde adlandırıldığı konusunda benzer bir soruna değinmiştir (Yule ve ark. 2019).

Analiz sonuçları, OÇY araştırmalarının Psikiyatri, Aile Çalışmaları, Sosyal Hizmet, Halk Sağlığı Çevre ve İş Sağlığı ile Sosyal Psikoloji dahil olmak üzere çoklu akademik alanları kapsayan disiplinler arası doğasını ortaya çıkarmıştır. Bu dağılım, alanın ruh sağlığı, aile dinamikleri, sosyal refah, halk sağlığı ve gelişim psikolojisini nasıl birbirine bağladığını göstermektedir. Yayınların çoğu Sosyal Bilimler Atıf Endeksi (SSCI) ve Bilim Atıf Endeksi Genişletilmiş'te (SCIE) yer almış, alanın sosyal bilimlerdeki temelini doğrulamıştır (Cobo ve ark. 2011, Li ve ark. 2018).

Anahtar kelimelerin birlikte görülme sıklığına ilişkin analiz, OÇY literatürünü haritalayan yedi farklı araştırma kümesi ortaya çıkarmıştır. Her küme, bu gelişmekte olan alanı bütün olarak tanımlayan temel kavramsal alanları temsil etmektedir. Bulgularımız, OÇY araştırmalarının entelektüel yapısının kapsamlı bir haritasını sunmuştur. Görselleştirme (Şekil 5), "olumlu çocukluk yaşantıları" ve "olumsuz çocukluk deneyimleri"nin kümeler arası güçlü bağlantılarla merkezi konumlarda yer aldığını gösteren kritik bir bulguyu ortaya koymaktadır. Bu merkezi konum, alanın yalnızca eksiklik odaklı modellerden, risk ve koruyucu faktörler arasındaki dinamik etkileşimi kabul eden bütünsel yaklaşımlara doğru yaşadığı önemli kavramsal dönüşümü ampirik olarak doğrulamaktadır. Diğer bir ifadeyle analizler, öncü araştırmacılar tarafından savunulan bu paradigma değişiminin (Narayan ve ark. 2018, Bethell ve ark. 2019, Crandall ve ark. 2019, Hamby ve Yoon 2024) sadece teorik düzeyde kalmadığını; OÇY araştırmalarının temelinde yer aldığını göstermektedir.

Dikkat çekici bir şekilde, Küme 1 (Travma ve Zorluk Ölçümü) en çok ögeyi (19) barındırmaktadır ve bu durum alanın ölçek geliştirmeye ne kadar önem verdiğini göstermektedir. Bu ölçme aracı geliştirme odağı, OÇY araştırmalarının doğal bir başlangıç noktası olarak gayet anlamlıdır (Narayan ve ark. 2018, 2023), çünkü OÇD araştırmaları da benzer şekilde başlamıştır (Felitti ve ark. 1998). Herhangi bir yeni araştırma alanında, karmaşık kuramlar geliştirilmeden önce geçerli ve güvenilir araçlar oluşturmak şarttır. Ölçekler ile ilgili bu kadar çok anahtar kelimenin bulunması, araştırmacıların OÇY'yi bilimsel açıdan sağlam bir kavram olarak yerleştirmek için öncelikle geçerli ölçüm araçları geliştirmeye odaklandıklarını göstermektedir. Buna karşılık, Küme 7 (Müdahaleler ve Destek Sistemleri) en az sayıda öge (6) içermekte olup OÇY araştırmalarının pratik uygulamalarında önemli bir boşluk ortaya çıkarmaktadır. Ölçme aracı geliştirme ve müdahale araştırmaları arasındaki sayısal anlamdaki dengesizlik, gelecek çalışmalar için önemli bir boşluğa işaret etmektedir. Araştırmacılar OÇY'yi tanımlama ve ölçmede önemli ilerleme kaydetmiş olsalar da bu bilgiyi etkili programlar yaratmak için nasıl kullanacağına odaklanan az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu durum, olumlu yaşantıları destekleyen müdahalelerin geliştirilmesi ve etkililiğinin test edilmesinin gelecek araştırmalarda önceliklendirilmesi gerektiğini önermektedir.

Zamansal analizimiz ayrıca üç gelişimsel evre ortaya çıkarmıştır: alanın teorik çerçevesini kuran Erken Evre (2020 öncesi), OÇY'yi gelişimsel psikopatoloji ve travma çalışmalarındaki var olan kuramsal çerçevelerle ilişkilendiren Orta Evre (2020-2022) (Crandall ve ark. 2019, Merrick ve ark. 2019) ve belirli bağlamları, gelişimsel dönemleri ve sonuçları inceleyen Güncel Evre (2022-günümüz) (Baglivio ve Wolff 2021). Yayınlardaki hızlı artış birkaç şekilde açıklanabilir. Araştırmalar, OÇY'yi kavramsallaştırma ve ölçme araçları geliştirme girişimlerinden sonra belirgin şekilde gelişmiştir. Daha önce belirtildiği gibi, Narayan ve arkadaşlarının çalışması (2018) YÇY ölçeğini tanıtmış, bu ölçek o zamandan beri OÇY araştırmalarında kapsamlı şekilde uyarlanmış ve kullanılmıştır (Cunha ve ark. 2024). Bu ölçeğin yaygın kabul görmesi, aynı zamanda gelişim biliminde yaşanan daha büyük bir dönüşümle de paralellik göstermektedir: eksiklik odaklı modellerden güç temelli yaklaşımlara geçiş. Bu değişim özellikle psikolojik sağlamlık araştırmalarında kendini göstermektedir (Hamby ve ark. 2018, Hamby ve Yoon 2024). Masten'in (2014) ifade ettiği gibi, psikolojik sağlamlığın bu "sıradan mucizesi" aslında risk faktörlerinden ziyade koruyucu ve destekleyici mekanizmalara odaklanma gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu kavramsal dönüşüm, OÇY araştırmalarının gelişimi için sağlam bir zemin hazırlamıştır. İkinci olarak, 2020'de patlak veren küresel salgın aileler ve çocuklar üzerinde ağır bir yük oluşturmuş (Panchal ve ark. 2023), çocuk ruh sağlığına acil müdahale ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Pandemi döneminde çocukların yaşamları hem olumsuz deneyimlerle (izolasyon, aile gerginliği, eğitimde aksamalar) hem de olumlu deneyimlerle (daha fazla aile zamanı, arkadaşlarla dijital iletişim) aynı anda şekillenmiştir (Ellis ve ark. 2020). Bu durum, ailelerin krizi yönetme sürecinde OÇD'ler ve OÇY'ler arasındaki karmaşık ilişkiyi anlık olarak ve bütüncül bir perspektifle inceleme ihtiyacını doğurmuştur. Bu gelişim evrelerini belirleyebilmek de OÇY araştırmalarının henüz görece yeni bir alan olduğunu ve sürekli gelişmeye devam ettiğini unutmamak gerekir. Dolayısıyla, ortaya çıkan yeni çalışmalar burada ele aldığımız gelişim modellerini hızla değiştirebilir.

Derlememizde uluslararası işbirliği ağı, Amerika Birleşik Devletleri'ni OÇY çalışmalarının ana merkezi olarak ortaya koymakta ve belirgin işbirliği desenlerini göstermektedir: Kanada ile sağlam bağlar, Avrupa ülkeleriyle işbirliği, Asya-Pasifik bölgesindeki ortaklıklar ve Orta Doğu ile Güney Avrupa ülkeleriyle gelişen yeni işbirlikleri. Bu durum, son yıllarda araştırmacıların kurdukları uluslararası ortaklıklar sayesinde OÇY araştırmalarının küresel bir nitelik kazandığını göstermektedir. Bu dünya çapındaki genişleme, OÇY'nin farklı kültürlerde aile, okul ve toplumsal ortamlar gibi çeşitli bağlamlarda kendini gösterdiğini yansıtmaktadır (Bethell ve ark. 2019, Crandall ve ark. 2019, Sever ve ark. 2024). Alan, Kuzey Amerika kökenli başlangıcından belirgin şekilde uzaklaşarak olumlu yaşantılar konusunda farklı kültürel bakış açılarını bünyesine katmıştır (Merrick ve ark. 2019, Baglivio ve Wolff 2021).

Sonuç

Bulgular, son yıllarda OÇY araştırmalarında hızla artan bir büyüme göstermektedir. Olumsuz ve olumlu çocukluk yaşantılarının daha bütüncül gelişimsel modellere entegrasyonu, erken yaşam deneyimlerinin yaşam boyu gelişimi nasıl şekillendirdiğini anlamada önemli bir ilerlemeyi temsil etmektedir (Narayan ve ark. 2018, Bethell ve ark. 2019, Crandall ve ark. 2019). OÇY araştırmaları gelişmeye devam ederken, belirlenen boşlukları gidermek ve ortaya çıkan eğilimleri takip etmek, olumlu yaşantıların pozitif ruh sağlığı gelişimi ve psikolojik sağlamlık sonuçlarına nasıl katkıda bulunduğunu anlama konusunda kritik önem taşıyacaktır (Baglivio ve Wolff 2021). Bu bilgi, çocuk gelişimini nasıl kavramsallaştırdığımız, müdahaleler tasarladığımız ve ciddi zorluklar karşısında bile olumlu gelişimsel süreçleri destekleyen politikalar oluşturduğumuz konularında köklü etkilere sahiptir (Merrick ve ark. 2019).

Gelecek OÇY araştırmaları için birkaç umut verici yön belirlenebilir. OÇY'nin farklı bağlamlarda nasıl değişiklik gösterebileceğini anlamak için daha fazla kültürlerarası çalışmaya gereksinim vardır. Araştırmamız, mevcut çalışmaların ağırlıklı olarak sosyal bilimlere dayandığını ortaya koymuştur; bu nedenle özellikle OÇY'nin genel yaşam kalitesi ile nasıl ilişkili olduğunu anlamada sağlık bilimleri gibi diğer disiplinler gelişim alanları sunabilir. OÇY odaklı müdahalelerin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi, Müdahaleler ve Destek Sistemleri kümesinin görece küçük boyutuyla da vurgulandığı üzere kritik bir araştırma açığını oluşturmaktadır. Özellikle OÇY bilgisinin aileler, okullar ve toplumlar için kanıta dayalı programlara nasıl dönüştürüleceği konusunda araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Son olarak, bireylerin OÇY ile ilgili yaşam deneyimlerini daha derinlemesine anlamak için nitel ve karma yöntem araştırmalarının benimsenmesi faydalı olacaktır.

Bu bibliyometrik analizin dikkate alınması gereken bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Arama stratejisi kapsamlı olmasına karşın, alternatif terminoloji veya kavramsal çerçeveler kullanan ilgili yayınlar gözden kaçmış olabilir. Daha önce de belirtildiği gibi, OÇY kavramı yeni değildir ve farklı terimlerle çalışılmıştır (örneğin, gençlik psikolojik sağlamlığı, Ungar ve Liebenberg 2011). Ancak OÇY terimi, bu yapıyı geriye dönük olarak inceleyen ve OÇY olarak adlandıran öncü araştırmalardan sonra literatüre girmiştir. Ayrıca sadece WoS'a odaklanılması, diğer

veri tabanlarında (Scopus, PsycINFO veya ERIC gibi) yer alan yayınların dışlanması anlamına geldiği için önemli bir kısıtlama oluşturmaktadır. Bu durum, araştırmada ortaya konan desenler ve sonuçlarda değişikliklere yol açmış olabilir. Bunun yanı sıra, analizin İngilizce yayınlarla sınırlandırılması Batı kültürlerine odaklanılmasına ve dolayısıyla kültürel önyargı oluşmasına neden olmuş olabilir. Bu sınırlılıklara rağmen, bu çalışma OÇY araştırmalarının gelişimi, mevcut durumu ve gelecek yönelimleri konusunda değerli bulgular sunmaktadır.

Kaynaklar

- Baglivio MT, Wolff KT (2021) Positive childhood experiences (PCE): Cumulative resiliency in the face of adverse childhood experiences. *Youth Violence Juv Justice*, 19:139-162.
- Bayar Ö, Doğan T (2024) Çocuk istismarı ve ihmali sonrası psikolojik sağlamlık: Koruyucu faktörlere dair sistematik bir gözden geçirme. *Psikoloji Çalışmaları*, 44:1-33.
- Bethell C, Jones J, Gombojav N, Linkenbach J, Sege R (2019) Positive childhood experiences and adult mental and relational health in a statewide sample: Associations across adverse childhood experiences levels. *JAMA Pediatr*, 173:e193007.
- Cicchetti D, Toth SL (2016) Child maltreatment and developmental psychopathology: A multilevel perspective. In *Developmental Psychopathology*, Vol. 3 (Ed D Cicchetti):457-512. New York, Wiley.
- Çiçek İ, Çeri V (2021) Olumlu çocukluk yaşantıları ölçeği: Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Humanistic Perspective*, 3:643-659.
- Cobo MJ, López-Herrera AG, Herrera-Viedma E, Herrera F (2011) Science mapping software tools: Review, analysis, and cooperative study among tools. *J Am Soc Inf Sci Technol*, 62:1382-1402.
- Crandall A, Miller JR, Cheung A, Novilla LK, Glade R, Novilla MLB et al (2019) ACEs and counter-ACEs: How positive and negative childhood experiences influence adult health. *Child Abuse Negl*, 96:104089.
- Crouch E, Radcliff E, Bennett K, Brown MJ, Hung P (2024) Child and adolescent health in the United States: The role of adverse and positive childhood experiences. *J Child Adolesc Trauma*, 17:517-525.
- Cunha O, Sousa M, Pereira B, Pinheiro M, Machado AB, Caridade S et al (2024) Positive childhood experiences and adult outcomes: A systematic review. *Trauma Violence Abuse*, 15248380241299434.
- Donthu N, Kumar S, Mukherjee D, Pandey N, Lim WM (2021) How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *J Bus Res*, 133:285-296.
- Ellegaard O, Wallin JA (2015) The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact?. *Scientometrics*, 105:1809-1831.
- Ellis WE, Dumas TM, Forbes LM (2020) Physically isolated but socially connected: Psychological adjustment and stress among adolescents during the initial COVID-19 crisis. *Can J Behav Sci*, 52:177-187.
- Felitti VJ, Anda RF, Nordenberg D, Williamson DF, Spitz AM, Edwards V et al (1998) Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults: The adverse childhood experiences (ACE) study. *Am J Prev Med*, 14:245-258.
- Hamby S, Grych J, Banyard V (2018) Resilience portfolios and poly-strengths: Identifying protective factors associated with thriving after adversity. *Psychol Violence*, 8:172-183.
- Hamby S, Yoon S (2024) A call for a basic science of healing. *Psychol Violence*, 14:396-403.
- Han D, Dieujuste N, Doom JR, Narayan AJ (2023) A systematic review of positive childhood experiences and adult outcomes: Promotive and protective processes for resilience in the context of childhood adversity. *Child Abuse Negl*, 144:106346.
- Hou H, Zhang C, Tang J, Wang J, Xu J, Zhou Q et al (2022) Childhood experiences and psychological distress: can benevolent childhood experiences counteract the negative effects of adverse childhood experiences?. *Front Psychol*, 13:800871.
- Kallapiran K, Suetani S, Cobham V, Eapen V, Scott J (2025) Impact of positive childhood experiences (PCEs): A systematic review of longitudinal studies. *Child Psychiatry Hum Dev*, <https://doi.org/10.1007/s10578-024-01807-x>
- Leung DY, Chan AC, Ho GW (2022) Resilience of emerging adults after adverse childhood experiences: A qualitative systematic review. *Trauma Violence Abuse*, 23:163-181.
- Li K, Rollins J, Yan E (2018) Web of Science use in published research and review papers 1997-2017: A selective, dynamic, cross-domain, content-based analysis. *Scientometrics*, 115:1-20.
- Masten AS (2014) Global perspectives on resilience in children and youth. *Child Dev*, 85:6-20.
- Merrick JS, Narayan AJ, DePasquale CE, Masten AS (2019) Benevolent childhood experiences (BCEs) in homeless parents: A validation and replication study. *J Fam Psychol*, 33:304-314.
- Narayan AJ, Merrick JS, Lane AS, Larson MD (2023) A multisystem, dimensional interplay of assets versus adversities: Revised benevolent childhood experiences (BCEs) in the context of childhood maltreatment, threat, and deprivation. *Dev Psychopathol*, 35:2444-2463.
- Narayan AJ, Rivera LM, Bernstein RE, Harris WW, Lieberman AF (2018) Positive childhood experiences predict less psychopathology and stress in pregnant women with childhood adversity: A pilot study of the benevolent childhood experiences (BCEs) scale. *Child Abuse Negl*, 78:19-30.
- Panchal U, Salazar de Pablo G, Franco M, Moreno C, Parellada M, Arango C et al (2023) The impact of COVID-19 lockdown on child and adolescent mental health: Systematic review. *Eur Child Adolesc Psychiatry*, 32:1151-1177.

- Powers A, Ressler KJ, Bradley RG (2009) The protective role of friendship on the effects of childhood abuse and depression. *Depress Anxiety*, 26:46-53.
- Pritchard A (1969) Statistical bibliography or bibliometrics. *J Doc*, 25:348-349.
- Raghunathan RS, Sosnowski DW, Musci RJ, Johnson SB (2024) A scoping review of positive childhood experiences: Measurement and evidence. *Advers Resil Sci*, 5:141-158.
- Sever M, Tatlıcıoğlu O, Almeida TC, Abdul Azeez EP, Caridade S, Cunha O (2024) Resilience and hopelessness mediate the relationship between benevolent childhood experiences and life satisfaction: Evidence from a cross-cultural study. *BMC Psychol*, 12:631.
- Smith BW, Dalen J, Wiggins K, Tooley E, Christopher P, Bernard J (2008) The Brief Resilience Scale: Assessing the ability to bounce back. *Int J Behav Med*, 15:194-200.
- Sousa M, Machado AB, Pinheiro M, Pereira B, Caridade S, Almeida TC et al (2025) The impact of positive childhood experiences: A systematic review focused on children and adolescents. *Trauma Violence Abuse*, 15248380251320978.
- Ungar M, Liebenberg L (2011) Assessing resilience across cultures using mixed methods: Construction of the child and youth resilience measure. *J Mix Methods Res*, 5:126-149.
- van Eck N, Waltman L (2010) Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84:523-538.
- van Eck NJ, Waltman L, Dekker R, Van Den Berg J (2010) A comparison of two techniques for bibliometric mapping: Multidimensional scaling and VOS. *J Am Soc Inf Sci Technol*, 61:2405-2416.
- Waltman L, Van Eck NJ, Noyons EC (2010) A unified approach to mapping and clustering of bibliometric networks. *J Informetr*, 4:629-635.
- WHO (2018) Adverse Childhood Experiences International Questionnaire (ACE-IQ). Geneva, World Health Organization.
- Yoon S, Howell K, Dillard R, Shockley McCarthy K, Rae Napier T, Pei F (2021) Resilience following child maltreatment: Definitional considerations and developmental variations. *Trauma Violence Abuse*, 22:541-559.
- Yule K, Houston J, Grych J (2019) Resilience in children exposed to violence: A meta-analysis of protective factors across ecological contexts. *Clin Child Fam Psychol Rev*, 22:406-431.

Yazarların Katkıları: Çalışmaya önemli bir bilimsel katkı sağlandığı ve makalenin hazırlanmasında veya gözden geçirilmesinde yardımcı olunduğu tüm yazar(lar) tarafından beyan edilmiştir.

Danışman Değerlendirmesi: Dış bağımsız

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Bu çalışma için finansal destek alındığı beyan edilmemiştir.

Authors Contributions: The author(s) have declared that they have made a significant scientific contribution to the study and have assisted in the preparation or revision of the manuscript

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared.

Financial Disclosure: No financial support was declared for this study.